

SEMESTER -III M.A. SANSKRIT - VEDANTA

(Private Registration)

Multiple Choice Questions

SA040303 – Vyakaranam

1. ष्वुल्लृचौ इत्यतः प्रक् विहितानां प्रत्ययानां का संज्ञा? (a) कृत्यसंज्ञा (b) कृतसंज्ञा (c) तद्धितसंज्ञा, (d) समाससंज्ञा ।
2. कृत्यप्रत्ययः कुत्र स्यात् ? (a) कर्तरि। (b) कर्मणि। (c) भावे।(d) क्रिया।
3. कृत्यप्रत्ययः कुत्र प्रयोक्तव्यः? (a) भावकर्मणोः। (b) भावकर्त्रोः। (c) कर्तृकर्मणोः।(d) क्रियाकर्मणोः
4. पचेलिमाः इत्यत्र कः प्रत्ययः ? (a) केलिम् (b) एलिमा। (c) अनीयर्। (d) टाप्।
5. चयम् इत्यत्र कः प्रत्ययः? (a) तव्यत्। (b) यत्। (c) य।(d) नुम्।
6. क्यप् प्रत्यये ककारः केन सूत्रेण इत् भवति?(a) हलन्त्यम्। (b) लशक्वतद्धिते। (c) कुहोश्चुः।(d) खरवसानयोर्विसर्जनीयः।
7. हार्यम् इत्यत्र कः प्रत्ययः? (a) तव्यत्। (b) ण्यत् (c) यत्। (d) इत्।
8. ष्वुल्लृचौ प्रत्ययौ कस्मिन्नर्थे प्रयोक्तव्यौ? (a) कर्मार्थे। (b) कर्त्रर्थे। (c) भावार्थे।(d) लोपार्थे।
9. कुम्भकारः इत्यत्र कः प्रत्ययः? (a) अच्। (b) अट्। (c) अण्।(d) सुप्।
10. क्वनिप् प्रत्यये वकारः केन सूत्रेण लुप्यते? (a) वः प्रत्ययस्य। (b) हलन्त्यम् (c) वेरपृक्तस्य। (d) समःसुटि।
11. अकर्तरि च कारके सांयाम् इति सूत्रेण कः प्रत्ययः विधीयते? (a) वनिप्। (b) ठक्। (c) घञ्।(d) टाप्।
12. निष्ठाप्रत्ययौ कौ? (a) तव्यानीयरौ। (b) ष्वुल्लृचौ। (c) डसि धुट् । (d) क्तवत्।
13. सत्संज्ञौ प्रत्ययो कौ? (a) शतृशानचौ। (b) ष्वुल्लृचौ। (c) क्तवत्। (d) अचौ ।
14. क्रियाथार्थां क्रियायामुपपदे भविष्यत्यर्थे धातोः कौ प्रत्ययौ स्तः? (a) तुमुण्वुलौ (b) शतृशानचौ। (c) वुल्लृचौ। (d) क्तवत्।
15. हसनम् इत्यत्र कः प्रत्ययः? (a) ल्युट्। (b) क्त। (c) ष्वुल्।(d) कप्।
16. अव्यपूर्वपदे अनञ्समासे क्त्वप्रत्ययस्थाने कः प्रत्ययः विधीयते ? (a) ल्यप् (b) तुमुन्। (c) णमुल्। (d) तुम्।
17. अक्षपत्यादिभ्यश्च इति सूत्रेण कः प्रत्ययः विधीयते ? (a) अच्। (b) अचौ । (c) आट्।(d) कप्।(d) अण्।
18. दितेरपत्यं दैत्यः इत्यत्र कः प्रत्ययः ? (a) अण्। (b) ण्यः। (c) अच्। (d) कप् ।
19. गोत्रं नाम किम्? (a) जीवति तु वंश्ये। (b) अपत्यं पौत्रप्रभृति। (c) अपत्यं पुत्रप्रभृति। (d) अपत्यं पत्निप्रभृति ।
20. युवसंज्ञा कस्य भवति? (a) अपत्यं पौत्रप्रभृति। (b) जीवति तु वंश्ये। (c) अपत्यं पुत्रप्रभृति । (d) अपत्यं पत्निप्रभृति ।

21. यञिञोश्च इति सूत्रेण कः प्रत्ययः विधीयते? (a) यञ् (b) इञ् (c) फक् । (d) खय् ।
22. प्रत्ययादेः फस्य स्थाने कः आदेशः स्यात्? (a) एय् । (b) ईय् । (c) आयन् । (d) आप् ।
23. प्रत्ययादेः ढस्य स्थाने कः आदेशः स्यात्? (a) आयन् । (b) ईय् । (c) एय् । (d) खय् ।
24. प्रत्ययादेः खस्य स्थाने कः आदेशः स्यात् ? (a) इय् । (b) एय् । (c) ईन् । (d) यण् ।
25. प्रत्ययादेः छस्य स्थाने कः आदेशः स्यात्? (a) यण् । (b) इय् । (c) ईन् । (d) ईय् ।
26. दक्षस्य अपत्यम् इत्यर्थे इञ् प्रत्ययः केन सूत्रेण विधूयत्? (a) अत इञ् । (b) दक्षस्य इञ् । (c) अपत्ये इञ् । (d) स्त्री ।
27. विनतायाः अपत्यम् इत्यर्थे कः प्रत्ययः विहितः? (a) ढक् । (b) फक् । (c) छ । (d) ईय् ।
28. अङ्गात्परस्य ठस्य कः आदेशः स्यात्? (a) इक् । (b) यत् । (c) अञ् । (d) इञ् ।
29. पञ्चालानां जनपदः पाञ्चालः इत्यर्थे विहितः प्रत्ययः कः? (a) अञ् । (b) ङ्यण् । (c) ङ्यत् । (d) यण् ।
30. के तद्राजसंज्ञाः स्युः। के? । (a) (b) अणादयः । (c) ङ्यणादयः। (d) अजादयः । (d) प्रादयः ।
31. रज्यते अनेन इति रागः – अत्र कः प्रत्ययः? (a) णिच् । (b) अण् । (c) अञ् । (d) हल् ।
32. वामदेवेन दृष्टं साम इत्यर्थे वामदेवशब्दात् कः प्रत्ययः? (a) यत् । (b) ङ्यत् । (c) ण्यत् । (d) ईय् ।
33. ऐन्द्रमित्यस्य कोऽर्थः? (a) इन्द्रेण दृष्टम् । (b) इन्द्रोऽस्य देवता । (c) इन्द्रस्य अपत्यम् । (d) इन्द्रेण जुष्टं ।
34. शुक्रियम् इत्यस्य कोऽर्थः? (a) धन्यवादः । (b) शुक्रोऽस्य देवता । (c) शुक्रेण दृष्टम् । (d) इन्द्रेण जुष्टं ।
35. पितृव्यशब्दस्य कोऽर्थः? (a) पुत्रः । (b) पितामहः । (c) पुत्रपत्नी (d) पितुः भ्राता ।
36. वैदिशम् इत्यस्य शब्दस्य कोऽर्थः? (a) विदिशायाः इदम् । (b) विदिशायाम् भवम् । (c) विदिशायाः अदूरभवम् । (d) विदिशायाः परम् ।
37. भवती इत्यत्र कः स्त्रीप्रत्ययः प्रयुक्तः ? (a) डीष् । (b) डीन् । (c) डीप् । (d) यण् ।
38. कुरुचरी इत्यत्र कः स्त्रीप्रत्ययः प्रयुक्तः? (a) डीष् । (b) डीन् । (c) डीप् । (d) आप् ।
39. ऐन्द्री इत्यत्र कः स्त्रीप्रत्ययः प्रयुक्तः? (a) डीष् । (b) डीन् । (c) डीष् । (d) डीष् ।
40. नर्तकी इत्यत्र कः स्त्रीप्रत्ययः प्रयुक्तः? (a) डीष् । (b) डीन् । (c) डीप् । (d) ईय् ।
41. त्रिफला इत्यत्र कः स्त्रीप्रत्ययः प्रयुक्तः ? (a) टाप् । (b) डाप् । (c) चाप् । (d) आप् ।
42. बह्वीशब्दे कः स्त्रीप्रत्ययः प्रयुक्तः? (a) डीष् । (b) डीप् । (c) डीन् । (d) डीष् ।
43. हिमानी इत्यस्य कोऽर्थः? (a) हिमस्य स्त्री । (b) हिमस्य पातः । (c) हिमालयस्य स्त्री । (d) महद् हिमम्
44. अरण्यानि इति शब्दस्य कोऽर्थः? (a) अरण्ये जाता स्त्री । (b) महदरण्यम् । (c) आरण्यकस्य स्त्री । (d) वृक्षाणां जालम्
45. यवानी इति शब्दस्य कोऽर्थः? (a) यवस्य स्त्री । (b) दुष्टो यवः। (c) यवनस्य स्त्री । (d) यवस्य समाहारः ।
46. यवनानी इति शब्दस्य कोऽर्थः ? (a) यवनस्य स्त्री । (b) दुष्टो यवनः । (c) यवनानां लिपिः। (d) यवस्य समाहारः
47. आचार्य्य स्त्री इत्यर्थे कः साधुशब्दः ? (a) आचार्याणी । (b) आचार्या । (c) आचार्यानी । (d) आचमन स्त्री
48. वस्त्रक्रीती इत्यत्र कः स्त्रीप्रत्ययः? (a) डीन् । (b) डीप् । (c) डीष् । (d) हल् ।

49. सूर्यस्य स्त्री देवता इत्यर्थे कः शब्दः ? (a) सूर्या । (b) सूरी । (c) सूर्याणी । (d) सावित्री
50. सूर्यस्य मानुषी स्त्री इत्यर्थे कः साधुशब्दः? (a) सवितरि । (b) सूर्या । (c) सूर्याणि । (d) सूरी ।
51. अथ शब्दानुशासनम् इत्यत्र अथशब्दः कस्मिन्नर्थे प्रयुक्तः? (a) अधिकारार्थे । (b) मङ्गलार्थे । (c) आनन्तर्यार्थे । (d) विद्यार्थे
52. शब्दानुशालनस्य मुख्यप्रयोजनानि कति? (a) एक । (b) चत्वारि । (c) त्रीणि । (d) पञ्च ।
53. मुखस्थानीयं वेदाङ्गं किम् ? (a) निरुक्तम् । (b) व्याकरणम् । (c) छन्दः । (d) ज्योतिषम् ।
54. पादस्थानीयं वेदाङ्गं किम्? (a) व्यकरणम् । (b) छन्दः । (c) ज्योतिषम् । (d) निरुक्तम् ।
55. हस्तस्थानीयं वेदाङ्गं किम्? (a) छन्दः । (b) कल्पः। (c) निरुक्तम्। (d) ज्योतिषम् ।
56. श्रोत्रस्थानीयं वेदाङ्गं किम्? (a) कल्पः । (b) निरुक्तम् । (c) शिक्षा । (d)
57. घ्राणस्थानीयं वेदाङ्गं किम् ? (a) ज्योतिषम् । (b) शिक्षा । (c) कल्पः । (D) निरुक्तम्
58. त्रयो अस्य पादाः – अत्र त्रयः इति केषामस्ति विवक्षा ? (a) त्रयाणां लिङ्गानाम्। (b) त्रयाणां भावानाम् । (c) त्रयाणां वचनानाम्। (d) त्रयाणां कालानाम् ।
59. व्याख्यानतो किं भवति? (a) सन्देहवृद्धिः । (b) विशेषप्रतिपत्तिः । (c) विशेषाप्रतिपत्तिः। (d) परिशेषप्रतिपत्तिः
60. आकृतिः कीदृशी? (a) अनित्या । (b) उभयस्वरूपा । (c) नित्या । (d) अभावः ।
61. प्रियतद्धिताः के ?(a) औत्तरेयाः । (b) पाश्चात्याः । (c) दाक्षिणात्याः । (d) पौरत्याः ।
62. ब्राह्मणः कीदृशव्रतः उच्यते? (a) यवागूव्रतः । (b) आमिक्षव्रतः । (c) पतिव्रतः । (d) पयोव्रतः
63. राजन्यः कीदृशव्रतः उच्यते ? (a) आमिक्षव्रतः । (b) पयोव्रतः । (c) यवागूव्रतः । (d) पतिव्रतः ।
64. वैश्यः कीदृशव्रतः उच्यते ? (a) यवागूव्रतः । (b) पयोव्रतः । (c) आमिक्षव्रतः । (d) वाणिभः ।
65. ऊषे इत्यस्य कोऽर्थः? (a) उषिताः। (b) उषसा । (c) उषसे । (d) प्रभातः ।
66. तेरे इत्यस्य कोऽर्थः? (a) तीर्णाः । (b) तव । (c) युष्माकम् । (d) मम ।
67. चक्रे इति शब्दस्य कोऽर्थः?(a) कृतवन्तः । (b) चक्रस्थिते । (c) चक्रशब्दस्य प्रथमाविक्त द्विवचनम् । (d) आवर्त्तकः ।
68. पेचे इति शब्दस्य कोऽर्थः? (a)पक्ववन्तः । (b) पाकं करिष्यति । (c) पचति । (d) पाचकर्मः
69. का वृत्तिः? (a)चित्तवृत्तिः । (b) शास्त्रप्रवृत्तिः । (c) व्यापारः । (d) स्थापना ।
70. मुनित्रये सूत्रकारः कः? (a) पतञ्जलिः । (b) कपिलः । (c) कात्यायनः । (d) पाणिनिः।
71. मुनित्रये भाष्यकारः कः? (a) पाणिनिः । (b) पतञ्जलिः । (c) कात्यायनः ।(d) कपिलः।
72. मुनित्रये वार्तिककारः कः? (a)पतञ्जलिः । (b) कात्यायनः । (c) पाणिनिः ।(d) कपिलः।
73. सिद्धान्तकौमुदीकारः कः? (a) पाणिनिः ।(b) पतञ्जलिः । (c) कात्यायनः ।(d) भट्टोजिदीक्षितः
74. लघुसिद्धान्तकौमुदीकारः कः? (a) पाणिनिः । (b) भट्टोजिदीक्षितः । (c) वरदराजाचार्यः । (d) कात्यायनः ।
75. कः समवायः? (a)नित्यसंबन्धः । (b) तादात्म्यसंबन्धः । (c) वर्णानामानुपूर्वेण सन्निवेशः । (d) समवायः ।

Answer key

Question Number	Answer	Question Number	Answer	Question Number	Answer
1	A	26	A	51	A
2	A	27	A	52	D
3	A	28	A	53	B
4	A	29	A	54	B
5	B	30	A	55	B
6	B	31	B	56	B
7	B	32	B	57	B
8	B	33	B	58	D
9	C	34	B	59	B
10	C	35	D	60	C
11	C	36	C	61	C
12	D	37	C	62	D
13	A	38	C	63	C
14	A	39	A	64	C
15	A	40	A	65	A
16	A	41	A	66	A
17	D	42	A	67	A
18	B	43	D	68	A
19	B	44	B	69	A
20	B	45	B	70	D
21	C	46	C	71	B
22	C	47	C	72	B
23	C	48	C	73	C
24	C	49	A	74	C
25	D	50	A	75	C